

Ken Skates AC/AM
Ysgrifennydd y Cabinet dros yr Economi a'r Seilwaith
Cabinet Secretary for Economy and Infrastructure

Llywodraeth Cymru
Welsh Government

Eich cyf/Your ref
Ein cyf/Our ref

Bethan Jenkins AM
Cadeirydd; Pwyllgor Diwylliant, y Gymraeg a Chyfathrebu
Cynulliad Cenedlaethol Cymru
Bae Caerdydd
Caerdydd
CF99 1NA
SeneddDGCh@cynulliad.cymru

7 Medi 2017

Annwyl Bethan

Er gwybodaeth, atodaf gopi o'r datganiad i'r wasg a chrynodeb o'r adroddiad terfynol gan Dr Simon Thurley, a'i cyhoeddir heddiw. Rwyf wedi gofyn i Dr Thurley edrych ar lwyddiant, cydnerthedd a chynladwyedd Amgueddfa Cymru.

Yn gywir,

Ken Skates AC/AM
Ysgrifennydd y Cabinet dros yr Economi a'r Seilwaith
Cabinet Secretary for Economy and Infrastructure

Bae Caerdydd • Cardiff Bay
Caerdydd • Cardiff
CF99 1NA

Canolfan Cyswllt Cyntaf / First Point of Contact Centre:
0300 0604400

Gohebiaeth.Ken.Skates@llyw.cymru
Correspondence.Ken.Skates@gov.wales

Rydym yn croesawu derbyn gohebiaeth yn Gymraeg. Byddwn yn ateb gohebiaeth a dderbynnir yn Gymraeg yn Gymraeg ac ni fydd gohebu yn Gymraeg yn arwain at oedi.

We welcome receiving correspondence in Welsh. Any correspondence received in Welsh will be answered in Welsh and corresponding in Welsh will not lead to a delay in responding.

Llywodraeth Cymru
Welsh Government

Adolygiad o Amgueddfa Cymru

Crynodeb Gweithredol

gan Dr Simon Thurley CBE ar gyfer Llywodraeth Cymru
Mehfin 2017

Crynodeb Gweithredol

- 1.1** Mae Amgueddfa Cymru yn un o amgueddfeydd mawr y Deyrnas Unedig. Yn ei chasgliadau, yn arbenigedd a gwybodaeth ei staff, yn ei chefnogaeth i ddatblygiad cymdeithasol a chymunedol ac yn ei chyfraniad i wybodaeth am hanes a diwylliant Cymru, mae wedi cyflawni'n eithriadol. Am ganrif bu'r Amgueddfa Genedlaethol yn dirprwyo bron â bod dros y Cynulliad Cenedlaethol wrth hyrwyddo achos Cymru, ei hanes a'i thraddodiadau. Ers 1999 mae wedi cymryd ei lle yn stabl y sefydliadau cenedlaethol eiconig a ariennir gan Lywodraeth Cymru.
- 1.2** Mae Llywodraeth Cymru, o dan weinidogion olynol, wedi cydnabod pwysigrwydd yr amgueddfa a diwylliant yn ei ystyr ehangaf i Gymru. Roedd Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015 wedi rhoi diwylliant wrth wraidd gwneud penderfyniadau ynghylch dyfodol y genedl. Yn fwyaf diweddar yn ei datganiad diwylliant 'Golau yn y Gwyll' mae'r Llywodraeth wedi ailadrodd y manteision y mae Cymru yn eu cael drwy fuddsoddiad cyhoeddus a phreifat mewn diwylliant. Ystyrir bod amgueddfeydd yn chwarae rhan bwysig yn hyn o beth. Cymru oedd y wlad gyntaf yn y Deyrnas Unedig i gyhoeddi strategaeth amgueddfeydd yn 2010 a dwy flynedd yn ôl cynhaliwyd adolygiad ar ddarpariaeth amgueddfeydd lleol. Yn fwy diweddar, mae cyfres o adolygiadau wedi edrych ar bosibiliadau'r cyrff diwylliannol a ariennir gan Lywodraeth Cymru yn gweithio'n agosach gyda'i gilydd. Dylid ystyried fy adolygiad o Amgueddfa Cymru yn y cyd-destun hwn.
- 1.3** Mae'n ddyddiau anodd ar y sector cyhoeddus. Mae llymder, ac erbyn hyn yr ansicrwydd yn sgil y bleidlais i adael yr UE, yn heriol yn ariannol ac yn strategol. Mae teimladau yn corddi'n gryf ac mae tensiynau wedi codi. Gorfodir gwleidyddion i wneud penderfyniadau y byddai'n well ganddynt beidio â'u gwneud o bosibl. Mae cyrff hyd braich sydd wedi eu hariannu'n uniongyrchol, megis Amgueddfa Cymru, wedi gorfod ymateb i newidiadau y tu hwnt i'w rheolaeth ac weithiau y tu hwnt i'r hyn y maent yn gysurus ag ef.
- 1.4** Ar adegau fel y rhain, mae'n hollbwysig bod cyllidwyr a derbynwyr cyllid ill dau yn cydweithio'n agos at amcanion sydd wedi'u diffinio'n dda ac wedi'u mynegi yn gyhoeddus. Mae'n bwysig bod ymraniad priodol rhwng polisi a chyflawni; bod eglurder ynghylch y fframwaith technegol y cyflawnir yr amcanion ynddo; bod sicrwydd bod y gallu i gyflawni yn gadarn; bod system rheoli perfformiad gref, ond nad yw'n mygu, ar waith; bod yr adborth gan ddefnyddwyr a chyflogeion yn dryloyw ac y gweithredir yn briodol arno.
- 1.5** Dyma rai o'r sylfeini y mae angen i Amgueddfa Cymru adeiladu arnynt yn y dyfodol.
- 1.6** Mae'r adolygiad hwn wedi canfod sefydliad llwyddiannus a ffyniannus y dylai Cymru ymfalchïo ynddo. Bu i frwdfrydedd ac ymrwymiad y staff wneud cryn argraff arnaf dro ar ôl tro, felly hefyd ansawdd yr amgueddfeydd. Drwy ymgymryd â rôl yr ymwelydd yn ystod y misoedd diwethaf, rwyf wedi cael fy nhrwytho â gwybodaeth, wedi cael fy ysbrydoli a fy synnu gan arddangosfeydd rhagorol a gwrthrychau gwych. Mae wedi gwednewid fy nealltwriaeth am Gymru a diwylliant Cymru.
- 1.7** Ond nid teithiau plaserus i amgueddfeydd diddorol yn unig oedd hyn. Roedd gennyf y gorchwyl anodd o edrych yn feirniadol ar agweddau ar fusnes Amgueddfa Cymru. Yn hyn o beth, mae gennyf nifer fechan o arsylwadau ar lefel uchel a nifer fwy o argymhellion ar lefel is.

1. Dylai Amgueddfa Cymru ystyried bod yn fwy uchelgeisiol yn ei dehongli ac adrodd stori nad yw'n gul Gymreig, ond yn ymwneud yn fwy â rhan Cymru yn y chwyldro diwydiannol byd-eang.
2. Dylai Amgueddfa Genedlaethol Caerdydd weithio'n llawer agosach â Croeso Cymru, Cyngor Dinas Caerdydd a Llywodraeth Cymru i leoli ei hun fel rhan allweddol o'r cynnig i dwristiaid i Ranbarth Dinas Caerdydd.
3. Amgueddfa Cymru i roi blaenoriaeth i gefnogi rheolwr yr Amgueddfa Lechi ac anelu at rôl fwy uchelgeisiol i'r amgueddfa yn nhwristiaeth Eryri gan ehangu ar ei gwaith yn hytrach na'i leihau, a dechrau partneriaethau â chyrff yn y sectorau cyhoeddus a phreifat i gyflawni hyn.
4. Dylai Llywodraeth Cymru ad-drefnu'r rheolaeth dameidiog ar ei safleoedd eithriadol yng Nghaerllion dan reolaeth Amgueddfa Cymru ac annog partneriaeth leol ehangach i ddatblygu'r dref yn bot mêl i dwristiaid ar y cyd â Chronfa Dreftadaeth y Loteri.
5. Llywodraeth Cymru ac Amgueddfa Cymru i fynd ati i gydnabod a deall achosion y rhwystredigaeth bresennol ar y ddwy ochr.
6. Yna Llywodraeth Cymru ac Amgueddfa Cymru i ddatblygu cyd-weledigaeth 10 mlynedd ar gyfer Amgueddfa Cymru gan fod â ffocws pum mlynedd iddi a chytundeb ariannu tair blynedd.
7. Yr amgueddfa i gymryd camau, gan gynnwys y rhai a argymhellir yn yr adroddiad hwn, i roi hyder i Lywodraeth Cymru yn ei gallu i gyflawni'r strategaeth.
8. Llywodraeth Cymru i gymryd camau i greu amgylchedd llywodraethu a pholisi a fydd yn galluogi Amgueddfa Cymru i gyflawni'r strategaeth newydd.
9. Argymhellaf, gan ystyried yr argymhellion yn yr adolygiad hwn a barn Llywodraeth Cymru, fod y Cyfarwyddwr Cyffredinol, ynghyd â Llywydd ac Ymddiriedolwyr yr Amgueddfa, yn adolygu'r sgiliau angenrheidiol ar yr uwch dîm rheoli er mwyn cryfhau ei allu i fynd i'r afael â'r heriau y mae'n eu hwynebu yn y blynyddoedd i ddod.
10. Y Llywydd a'r Bwrdd gyda Llywodraeth Cymru i fynd ati ar frys i gefnogi'r uwch dîm rheoli â rhaglen i ailfeithrin ymddiriedaeth y staff a'r undebau.
11. Llywodraeth Cymru i ystyried symud i bolisi yn seiliedig ar y terfyn (ends based policy) ar gyfer mynediad i Amgueddfa Cymru yn hytrach na pholisi ar sail modd. Byddai hyn yn golygu y gallai'r amgueddfa gadw ei llygad ar y polisi mynediad yr hoffent ei gael, ar yr un pryd â phennu drosti ei hun y cydbwysedd rhwng gwasanaethau y codir amdanynt a gwasanaethau sy'n rhad ac am ddim yn ogystal â'r lefelau tâl priodol.
12. Rwy'n argymhell bod Amgueddfa Cymru yn y dyfodol yn codi tâl am arddangosfeydd arbennig, ac yn sefydlu system Rheoli Cysylltiadau Cwsmeriaid (CRM) briodol a chynllun aelodaeth cyn gynted ag y bo modd.
13. Amgueddfa Cymru i gytuno â Llywodraeth Cymru ynghylch y paramedrau sydd ar gael i'w datblygiad masnachol, gan gynnwys polisiau ar godi tâl, oriau agor a thelerau ac amodau staff masnachol.

14. Gan gymryd y byddai Llywodraeth Cymru yn cytuno ar ryddid masnachol hyblyg i Amgueddfa Cymru, yr amgueddfa i benodi cyfarwyddwr masnachol ar lefel Bwrdd Gweithredol ac ar gyflog a fydd yn denu person o ansawdd uchel sydd â phrofiad helaeth o atyniadau ymwelwyr.
15. Y cyfarwyddwr masnachol newydd i gyflwyno cyfundrefnau codi tâl priodol, systemau Rheoli Cysylltiadau Cwsmeriaid a chynlluniau aelodaeth a gwella'r rheoli ar arlwy a manwerthu i hwyluso a datblygu arlwy masnachol yr amgueddfa.
16. Amgueddfa Cymru i adolygu ei strategaeth rhoddion, gwella seilwaith corfforol bocsys rhodd, ac ymchwilio i ffyrdd priodol o ofyn wyneb-yn-wyneb ym mhob un o'i safleoedd.
17. Llywodraeth Cymru i ganfod ffordd o ddarparu rhywfaint o gyllid trosiannol i Amgueddfa Cymru fel rhan o becyn dan gydberchnogaeth i adeiladu model busnes gwydn a chadarn ar gyfer y dyfodol.

Adolygiad Thurley o Amgueddfa Cymru

Heddiw, bydd Llywodraeth Cymru yn cyhoeddi'r argymhellion a wnaethpwyd gan Dr Simon Thurley mewn adolygiad a gomisiynwyd gan Ysgrifennydd y Cabinet dros yr Economi a'r Seilwaith, Ken Skates, i edrych ar lwyddiant, cadernid a chynaliadwyedd Amgueddfa Cymru.

Gwnaeth Dr Thurley nifer o arsylwadau ac argymhellion defnyddiol y bydd Ysgrifennydd y Cabinet a Llywodraeth Cymru, ac Amgueddfa Cymru bellach yn eu hystyried yn fanwl.

Dywedodd Ysgrifennydd y Cabinet, Ken Skates: "Hoffwn ddiolch i Dr Thurley am ei adroddiad cytbwys, ystyrion a di-duedd. Mae'r adolygiad yn gam allweddol i helpu Llywodraeth Cymru i nodi'r ffyrdd mwyaf priodol o helpu i sicrhau bod Amgueddfa Cymru yn parhau i ffynnu yn y dyfodol, mewn cyfnod sy'n parhau i fod yn gyfnod heriol iawn yn ariannol.

"Fel yr amlinellwyd yn yr adroddiad ar Cymru Hanesyddol, rwy'n parhau i fod wedi ymrwymo'n gyfan-gwbl i alluogi ein sefydliadau treftadaeth i sicrhau'r manteision economaidd a ddaw i bobl Cymru yn eu sgîl.

"Byddwn bellach yn cydweithio'n agos â Bwrdd Ymddiriedolwyr Amgueddfa Cymru a'r Uwch-dîm Rheoli i benderfynu ar y ffordd orau o ddatblygu'r adolygiad a'r argymhellion."

Yn ei adolygiad, mae Dr Thurley yn cydnabod safon casgliadau cenedlaethol Amgueddfa Cymru, arbenigedd a gwybodaeth y staff, ei chefnogaeth i ddatblygiadau cymdeithasol a chymunedol a'i chyfraniad o ddarparu gwybodaeth am hanes a diwylliant Cymru, gan ddisgrifio ei llwyddiannau yn y meysydd hyn fel rhai neilltuol. Edrychodd ei argymhellion hefyd ar y berthynas rhwng Amgueddfa Cymru a Llywodraeth Cymru; cyfleoedd am ddatblygiad masnachol yn ogystal â pholisïau a llywodraethiant, a gweledigaeth ar gyfer y dyfodol.

Meddai Dr Thurley: "Rwy'n gobeithio y bydd fy adolygiad a'i argymhellion yn sylfaen gref i'r amgueddfa, yn ogystal â Llywodraeth Cymru, i fodloni'r heriau a symud ymlaen yn llwyddiannus i gam nesaf ei hanes."

Dywedodd David Anderson, Cyfarwyddwr Cyffredinol, Amgueddfa Cymru:

"Rydym yn falch bod y cyfraniad positif sydd wedi'i wneud gan Amgueddfa Cymru - trwy ei staff, ei hamgueddfeydd a'i chasgliadau - yn cael ei gydnabod gan Dr Thurley yn ei adolygiad.

"Mae'n disgrifio Amgueddfa Cymru fel 'un o amgueddfeydd gwych y DU' ac yn 'sefydliad llwyddiannus sy'n ffynnu', yr ydym yn hynod falch ohoni.

"Rydym yn cydnabod yr angen i wneud gwelliannau mewn meysydd penodol o'n gwaith gan gynnwys creu incwm a chysylltiadau diwydiannol, ac mae sylwadau ac argymhellion Dr Thurley yn cynnig fframwaith defnyddiol i helpu inni fynd i'r afael â hyn.

Meddai Elisabeth Elias, Llywydd Amgueddfa Cymru – National Museum Wales:

"Hoffwn ddiolch i Ysgrifennydd y Cabinet am gomisiynu'r Adolygiad hwn, sydd wedi manylu ar lwyddiannau'r sefydliad cenedlaethol eiconig hwn yn ogystal â rhai o'r heriau y mae'n eu hwynebu.

"Fel Bwrdd Ymddiriedolwyr byddwn yn ystyried yr argymhellion yn fanwl ac yn cefnogi'r Uwch-dîm Rheoli wrth gydweithio â staff, yr Undebau llafur cydnabyddedig a Swyddogion y Llywodraeth wrth eu rhoi ar waith."

Crynodeb Gweithredol ac Argymhellion:

<http://gov.wales/topics/culture-tourism-sport/museums-archives-libraries/national-museum/?skip=1&lang=cy>